Dirchou : Michna Beroura 1 - Chapitre 42, paragraphe 2 à paragraphe 3
Imprimé sur www.torah-box.com/dirchou

וְלִתֵּן בְּשֶׁל־יָד אָסוּר, ג מִפְּנֵי שֶׁאֵין מוֹרִידִין מִקְּדֻשָּׁה חֲמוּרָה לִקְדֻשָּׁה קַלָּה, וְשֶׁל־רֹאשׁ קְדֻשָּׁתוֹ חֲמוּרָה, ד שֶׁרֻבּוֹ שֶׁל שַׁדַּי (ד) **בְּשֶׁל־רֹאשׁ, *אֲבָל מִשֶּׁל־יָד לְשֶׁל־רֹאשׁ** (ג) (ה) **מֻתָּר לְשַׁנּוֹת. *ה וְאִם הָיוּ** (ד) [ו] ***חֲדָשִׁים שֶׁעֲדַיִן** (ו) **לֹא הֱנִיחָם, *מֻתָּר לְשַׁנּוֹת אֲפִלּוּ *מִשֶּׁל־רֹאשׁ לְשֶׁל־יָד, שֶׁטּוֹלֶה עֲלֵיהֶם מִכְסֶה עוֹר אֶחָד וְנִרְאִים** (ז) **כְּבַיִת אֶחָד: ב *ו אִם הִתְנָה** (ה) **עֲלֵיהֶם** (ח) **מִתְּחִלָּה, אֲפִלּוּ לְבָשָׁן אָדָם יָכוֹל לְשַׁנּוֹתָם אֲפִלּוּ *מִשֶּׁל רֹאשׁ לְשֶׁל**

באר הגולה

ג שם בגמרא ד שם בפרש״י ה שם בגמרא ו רבנו ירוחם ומהרי״א בשם ספר ארחות חיים

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

עַתָּה יַקְחוּהוּ יַשְׁאִתוּהוּ לְתוֹךְ הַמַּעְבַּרְתָּא, וְגַם כה״ג הִפּוּךְ קָרֵי לֵהּ וכמ״ש המב״א אחר־כך מִדִּבְרֵי הַבֵּית־יוֹסֵף בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי שֶׁכָּתַב: וְיַהֲפֹךְ הָרְצוּעָה תּוֹךְ הַמַּעְבַּרְתָּא, וְהָתָם פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין פֵּרוּשׁוֹ הִפּוּךְ מַמָּשׁ, **רַק דְּכֹל שֶׁהוּא נָתוּן בַּתְּחִלָּה בְּמָקוֹם זֶה וְהוּא מַעֲלֵהוּ אוֹ מוֹרִידוֹ בְּמָקוֹם** אַחֵר, הִפּוּךְ קָרֵי לֵהּ, וּלְפִ״ז אֵין לִלְמֹד מִדִּבְרֵי הַמג״א הָאֵלּוּ לְהָפֵךְ מַמָּשׁ, דְּמִסְתַּבְּרָא שֶׁאֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא מִטַּעַם הוֹרָדָה בִּשְׁבִיל הַקֶּשֶׁר, וּכְמ״ש לְעֵיל סִימָן ח לְעִנְיַן טַלִּית שֶׁל מִצְוָה. וְנִרְאֶה שֶׁאֵין לְהָפֵךְ כִּי אִם בִּשְׁעַת הַדְּחָק שֶׁהַקְּצָה בַּמָּקוֹם שֶׁנִּפְסַק הוּא רַךְ וְחַלּוּשׁ וְאֵינוֹ רָאוּי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ הַקְּשִׁירָה בִּזְרוֹעַ כְּדִינוֹ, שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב לַפֶּסֶק וְאֵין לוֹ רְצוּעָה אַחֶרֶת, יֵשׁ לְהַתִּיר לְהָפֵךְ וּכְמ״ש בְּא״ר. וְעַיֵּן מ״ש בְּיַד־אֶפְרַיִם עַל דִּבְרֵי הַמג״א. וי״ל דְּהַמג״א סְבִירָא לֵהּ דְּהָכָא אִיכָּא תַּרְתֵּי, שֶׁאֵין הַקֶּשֶׁר בַּחֲתִיכָה זוֹ, וְגַם מוֹרִיד מִקְּדֻשַּׁת קֶשֶׁר לִכְרִיכוֹת אֶצְבַּע, אֲבָל בְּהָא לְחוּד שֶׁאֵין בָּהּ הַקֶּשֶׁר אֵין קְפִידָא כֵּיוָן דְּלָא חַזְיָא לֵהּ, וְנ״מ אִם בָּרְצוּעָה הָאֲרֻכָּה לְבַד יֵשׁ דֵּי גַּם לִכְרִיכַת הָאֶצְבָּעוֹת מֵחֲמַת לִקְשִׁירָה, כֵּיוָן שֶׁעַתָּה אֵין מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ קְדֻשָּׁה כְּלָל, וְאֶפְשָׁר דִּבְכה״ג אָסוּר טְפֵי לִקְשִׁירָה וְלִכְרִיכָה עַל פַּס־יָדוֹ שֶׁשּׁוּב אֵין כָּאן תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה כְּלָל וְיֵשׁ לְגַנְזָהּ וְצ״ע: **[ד] חֲדָשִׁים.** עבה״ט דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא. וְעַיֵּן בִּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת צ״צ סִימָן פא שֶׁאִם עִבֵּד עוֹר לְשֵׁם רְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמוֹתָר דְּבַר־חֹל אַף שֶׁלֹּא הִתְנָה וּמכ״ש אִם הִתְנָה. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן לב בְּבה״ט ס״ק יב שֶׁמֵּבִיא דִּבְרֵי הַצ״צ וּמַשְׁמַע דְּסָתַר דַּוְקָא בְּהִתְנָה, וְלֵיתָא, וּמַה שֶׁהֵבִיא שָׁם רְאָיָה מִצִּיצִית דְּאַף־עַל־גַּב דִּבְעֵי טְוִיָּה

בְּאֵר הֵיטֵב

(ג) **מֻתָּר.** הַיְנוּ כְּשֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ ד׳ בָּתִּים אוֹ עַל רְצוּעָה קָאֵי: **(ד) חֲדָשִׁים וְכוּ׳.** דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא: **(ה) עֲלֵיהֶם.** אֲפִלּוּ אִם הִתְנָה רַק אִם יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **אֲבָל מִשֶּׁל־יָד וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ "וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לִקַּח הַפָּרָשִׁיּוֹת וְכוּ׳". אַף דְּשֶׁל־יָד רָגִיל לִכְתֹּב בִּקְלָף אֶחָד, מִכָּל מָקוֹם יָצִיר דְּהַכְנִיסָהּ בְּד׳ בָּתִּים, עַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים, וּבְסִימָן לב בְּסָעִיף מה בְּסָעִיף־קָטָן סב[8], וּבְסָעִיף מז בְּט״ז שָׁם: * **וְאִם הָיוּ וְכוּ׳.** וּפָשׁוּט דְּכָל זֶה דַּוְקָא מִדֹּחַק בְּאֵין לוֹ שֶׁל־יָד וְיֵשׁ לוֹ ב׳ שֶׁל־רֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא, דְּאִי לָאו הָכִי הֲלֹא לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִכְתֹּב ד׳ פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל יָד בִּקְלָף אֶחָד[9]. וְאֵין צָרִיךְ הַמְחַבֵּר לְבָאֵר זֶה, דִּכְבָר בֵּאֵר בְּסִימָן לב סָעִיף מז. וְדִבְרֵי הַפְּרִי־מְגָדִים בָּזֶה מֻפְלָאִים מִמֶּנִּי: * **חֲדָשִׁים שֶׁעֲדַיִן וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה. הָרְצוּעָה חֲדָשָׁה שֶׁנְּתָנָהּ בְּתוֹךְ תְּפִלִּין יְשָׁנִים, לִכְאוֹרָה לֹא הָוֵי זֶה גַּם־כֵּן כִּי אִם הַזְמָנָה **עֲדַיִן וְשָׁרֵי לְשַׁנּוֹתָהּ, דְּלֹא נִקְרֵאת בְּשֵׁם תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁהֱנִיחָהּ פַּעַם אַחַת** עַל הָרֹאשׁ. וְאַף דְּשָׁם בִּמְגִלָּה כו ע״ב נִשְׁנוּ בְּחָדָא מַחֲתָא תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, נַרְתִּיק שֶׁל תְּפִלִּין וּרְצוּעוֹתֵיהֶן, וּבְנַרְתִּיק הֲלֹא מִשֶּׁצַּר בָּהּ פַּעַם אַחַת אַחַר הַזְמָנָה שׁוּב הָוֵי בִּכְלַל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וּכְדִבְסָמוּךְ סָעִיף ג, וְאִם־כֵּן לִכְאוֹרָה הָכִי נַמֵּי בָּרְצוּעָה, מִשֶּׁנִּקְשְׁרוּ **בַּתְּפִלִּין שׁוּב הָוֵי בִּכְלַל תַּשְׁמִישֵׁיהֶן; דְּזֶה אֵינוֹ, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּהַנַּרְתִּיק נִקְרֵאת תַּשְׁמִישׁ** קְדֻשָּׁה מִשּׁוּם דְּהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת לְהַקְּדֻשָּׁה שֶׁנִּכְנֶסֶת בָּהּ, עַל־כֵּן מִשֶּׁהִכְנִיס בְּתוֹכָהּ הַתְּפִלִּין **כְּבָר שִׁמֵּשׁ לְהַקְּדֻשָּׁה, מַה שֶׁאֵין כֵּן בָּרְצוּעוֹת, דְּנִקְרֵאת תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה פָּשׁוּט מִשּׁוּם** דְּהֵם **מְשַׁמְּשִׁין** לְהַקְּדֻשָּׁה, שֶׁעַל־יָדָן הָאָדָם מֵנִיחַ לַתְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ וְעַל יָדוֹ, כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הֱנִיחָן עָלָיו עֲדַיִן לֹא נִקְרָאוּ בְּשֵׁם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְלֹא הָוֵי כִּי אִם הַזְמָנָה; וּלְמַעֲשֶׂה צָרִיךְ עִיּוּן: * **מֻתָּר לְשַׁנּוֹת וְכוּ׳.** מִזֶּה דִּיֵּק הַפְּרִי־מְגָדִים לְעֵיל בְּסִימָן לב סְעִיף־קָטָן י, דְּאִם כָּתַב עַל קְלָף לְסֵפֶר־תּוֹרָה וְנִפְסַל עַל־יְדֵי שֵׁם וְכַדּוֹמֶה, דְּמֻתָּר לִכְתֹּב עַל הַמּוֹתָר תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת, דִּכְתִיבָה גַּם־כֵּן לֹא הָוֵי כִּי אִם הַזְמָנָה מֵעֲלִיָּתָא, וְלֹא הָוֵי כְּצָר בָּהּ וְאַזְמְנָהּ, וּדְלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּנוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא, חֵלֶק יוֹרֶה־דֵעָה סִימָן קעד, שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בָּזֶה וְהֶעֱלָה **דְּהַתּוֹרָה לְהָקֵל** לִכְתֹּב אַחַר־כָּךְ עָלֶיהָ תְּפִלִּין לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ[10], אֲבָל בִּמְזוּזָה אֵין לְהָקֵל[11], עַיֵּן שָׁם הַטַּעַם: * **מִשֶּׁל־רֹאשׁ לְשֶׁל־יָד.** הַיְנוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת וְהַבָּתִּים, דִּלְדְבַר־חֹל אָסוּר לְשַׁנּוֹתָם (כְּגוֹן לִכְתֹּב עַל הַגִּלְיוֹנוֹת דִּבְרֵי חֻלִּין וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא), וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסָעִיף ג בְּהַגָּ״ה וּבְמִשְׁנָה בְרוּרָה בְּסָעִיף־קָטָן יח. וַאֲפִלּוּ תְּנָאָה לֹא מְהַנֵּי בָּזֶה וּכְדִבְסָמוּךְ, וַאֲפִלּוּ לְדֵעוֹת הַחוֹלְקִים עַל הַגָּ״ה וְסוֹבְרִים דְּהַזְמָנָה אֲפִלּוּ לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה לָאו מִלְּתָא הִיא, זֶה עָדִיף, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַמָּגֵן־אַבְרָהָם דְּאִם הִתְחִיל לִכְתֹּב עַל קְלָף אוֹ נְיָר אָסוּר לִכְתֹּב עָלָיו **דִּבְרֵי חֻלִּין; וְהַטַּעַם דְּעָדִיף מֵהַזְמָנָה אַחֶרֶת אַף דְּזֶה לֹא הָוֵי גַּם־כֵּן כִּי אִם הַזְמָנָה, דְּאִי לָאו הָכֵי הָיָה אָסוּר לְהוֹרִיד אֲפִלּוּ לִקְדֻשָּׁה קַלָּה, עִם כָּל זֶה עֲדִיפָא דְּהוּא בְּגוּף הַקְּדֻשָּׁה** עַצְמָהּ, אֲבָל הָרְצוּעוֹת דְּהוּא רַק תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה, כִּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קכד, מֻתָּר לְשַׁנּוֹתָם אֲפִלּוּ לִדְבַר חֹל כֵּיוָן שֶׁהֵם חֲדָשִׁים, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַצֶּמַח־צֶדֶק וְהֵבִיאוֹ הָאֵלִיָּה רַבָּה **לַהֲלָכָה, דְּעוֹר הַמְעֻבָּד לִרְצוּעוֹת מֻתָּר לְשַׁנּוֹתוֹ אֲפִלּוּ לִדְבַר־חֹל, אֲפִלּוּ בְּדְלֹא הִתְנָה. מִשּׁוּם דְּלֹא הָוֵי הַזְמָנָה רַק לְתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה וְלָאו מִלְּתָא הִיא. וְעַיֵּן בְּסָמוּךְ מַה שֶּׁנִּכְתָּב בָּזֶה** בְּשֵׁם הָרַן״ה, דִּלְפִי דְּבָרָיו הַזְמָנָה בִּרְצוּעוֹת מִלְּתָא הִיא שֶׁלֹּא לְשַׁנּוֹתָהּ עַל־כָּל־פָּנִים לִדְבַר־חֹל; וְאַף דְּרֹב פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עָלָיו וְאֵין מְחַלְּקִין בֵּין רְצוּעוֹת לִשְׁאָר תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, מִכָּל מָקוֹם שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַדְּחָק יֵשׁ לְהַחְמִיר: * **(ו) אִם הִתְנָה עֲלֵיהֶם מִתְּחִלָּה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּהַיְנוּ בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַשֶּׁל־רֹאשׁ. הִנֵּה אַף דְּמִדִּבְרֵי הַבַּ״ח** מַשְׁמַע דְּהוּא הַדִּין דִּמְהַנֵּי אִם הַתְּנַאי הָיָה בַּפַּעַם רִאשׁוֹנָה כְּשֶׁקְּשָׁרָן, לִכְאוֹרָה צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל, דַּהֲלֹא פָּשׁוּט דַּעֲשִׂיַּת הַשֶּׁל־רֹאשׁ עַל־כָּל־פָּנִים לֹא גָרַע מֵהַהַזְמָנָה דַּעֲשִׂיַּת כִּיס לְשֵׁם **תְּפִלִּין, וּבוֹ הֲלֹא הִכְרִיחַ הַמָּגֵן־אַבְרָהָם מֵהַטּוּר דַּאֲפִלּוּ בְּעֵת שֶׁהוּא צָר בּוֹ פָּרַשׁ שֶׁהוּא רַק לְפִי שָׁעָה וְאַחַר־כָּךְ יְפַנֵּהוּ אָסוּר, וְאִם־כֵּן לִכְאוֹרָה כָּל־שֶׁכֵּן דְּלֹא מְהַנֵּי אִם פָּרַשׁ שֶׁאִם** יִצְטָרֵךְ לְפָנוֹת שֶׁיִּהְיֶה יָכוֹל לְפַנּוֹת, לְפִי הַקַּל־וָחֹמֶר שֶׁעוֹשֶׂה הָעוֹלַת־תָּמִיד [וְהוּא מוּבָא בְּבָאֵר הֵיטֵב בְּס״ק ה מִדִּבְרֵי מהרי״א], כֵּיוָן דִּבְעֵת הַהַזְמָנָה לֹא הָיָה שׁוּם תְּנַאי; וּמַה **שֶׁהוּבָא לְקַמָּן בְּסִימָן קנד סָעִיף ח דִּמְהַנֵּי בְּהוּ תְּנַאי אַיְרֵי גַּם־כֵּן שֶׁהָיָה בִּשְׁעַת הַהַזְמָנָה; אִי נַמֵּי שָׁם אַיְרֵי דְּצָר בָּהּ עַל דֶּרֶךְ קְבִיעוּתָא, דַּהֲוָיָה הַהַזְמָנָה וְהַשִּׁמּוּשׁ בְּפַעַם אַחַת, וּלְכָךְ** מוֹעִיל שָׁם תְּנַאי, מַה שֶׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ. וְעַיֵּן בְּמִנְחוֹת לד שָׁם מַשְׁמַע גַּם־כֵּן דְּהַתְּנַאי הוּא בְּהַהַזְמָנָה. אַךְ זֶה יֵשׁ לִדְחוֹת, דְּשָׁם לְמַאן דְּאָמַר הַזְמָנָה מִלְּתָא, מַה שֶׁאֵין כֵּן לְדִידָן **דְּהַזְמָנָה בִּלְבַד לָאו מִלְּתָא רַק בְּצֵרוּף הַקְּשִׁירָה. אֶפְשָׁר דְּיוֹעִיל תְּנַאי אַף בְּעֵת שֶׁקְּשָׁרָן עַל רֹאשׁוֹ. וְאֶפְשָׁר דְּהַבַּ״ח יִפְלֹג עַל הַקַּל־וָחֹמֶר דְּהָעוֹלַת־תָּמִיד, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְדַע דְּמַה** שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ג בְּהַגָּ״ה "וְאִם הִתְנָה עָלָיו מִתְּחִלָּה וְכוּ׳", נוּכַל לוֹמַר דְּאַיְרֵי אֲפִלּוּ אִם לֹא הָיָה הַתְּנַאי רַק בְּעֵת שֶׁצָּר בָּהּ שֶׁאֵינוֹ צָר בָּהּ אֶלָּא לְפִי שָׁעָה דִּמְהַנֵּי, דַּהֲלֹא שָׁם לֹא עָשָׂה הַכִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין, וְאִם הַגָּ״ה מַיְרֵי בְּכָל גַּוְנֵי, יִהְיֶה גַּם־כֵּן מַיְרֵי דִּהְיָה הַתְּנַאי בְּעֵת הָעֲשִׂיָּה: * **מִשֶּׁל רֹאשׁ לְשֶׁל יָד.** הַפָּרָשִׁיּוֹת וְכָל־שֶׁכֵּן הָרְצוּעוֹת. אֶלָּא דִּלְפִי הַמְבֹאָר בְּסִימָן קנד וּבִפְרִי־מְגָדִים שָׁם יֵשׁ חִלּוּק בֵּינֵיהֶם בְּמַה שֶׁאֲבָאֵר, וְהוּא: דְּהַפָּרָשִׁיּוֹת וְהוּא הַדִּין הַבָּתִּים דְּהוּא גּוּף הַקְּדֻשָּׁה לֹא מְהַנֵּי בָּהּ תְּנַאי כִּי אִם לְהוֹרִידוֹ לִקְדֻשָּׁה קַלָּה, אֲבָל לְחֹל, כְּגוֹן אִם יִרְצֶה לִכְתֹּב עַל הַגִּלְיוֹנוֹת דִּבְרֵי־חֹל וּכְהַאי גַּוְנָא, לֹא מְהַנֵּי בָּהּ תְּנָאָה אֲפִלּוּ אִם הֵם חֲדָשִׁים, אֲבָל הָרְצוּעוֹת דְּהוּא רַק תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה מְהַנֵּי בָּהּ תְּנָאָה אֲפִלּוּ לְהוֹרִידָן לְחֹל וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וּכְדִבְסָמוּךְ בְּסָעִיף ג בְּהַגָּ״ה, דַּאֲפִלּוּ צָר בָּהּ דְּהוּא מַעֲשֶׂה מְהַנֵּי תְּנָאָה. וְכָל זֶה לְהַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם דִּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לָחוּשׁ לְמַה שֶּׁכָּתַב הַבַּ״ח בְּשִׁיטַת רַשִׁ״י דִּמְקוֹם הַקֶּשֶׁר וְהַיּוּ״ד הוּא קְדֻשָּׁה עַצְמָהּ, דִּינָן כְּפָרָשִׁיּוֹת אִם כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן[12], דִּבְעֲשִׂיַּת הַקֶּשֶׁר בְּעָלְמָא מִסְתַּבְּרָא דְּלֹא יָרַד עֲלֵיהֶם הַקְּדֻשָּׁה עֲדַיִן:

מִשְׁנָה בְרוּרָה

לְמַטָּה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הָרְצוּעָה שְׁלֵמָה בְּהַשִּׁעוּר הַמְבֹאָר לְמַעְלָה בְּסִימָן לג, יֵשׁ אוֹמְרִים (ג) **דְּיָכוֹל לְהוֹרִידָהּ אַף־עַל־פִּי שֶׁמּוֹרִיד קְצָת מִקְּדֻשָּׁתָהּ, שֶׁהֲרֵי מְקוֹם הַקֶּשֶׁר יִהְיֶה תָּלוּי לְמַטָּה אֵין זֶה הוֹרָדָה,** דְּעַל־כָּל־פָּנִים בְּאוֹתָהּ חֲתִיכָה יִהְיֶה הַקֶּשֶׁר. וְיֵשׁ אוֹמְרִים (ד) דְּגַם זֶה אֵינוֹ נָכוֹן, דְּעַל־כָּל־פָּנִים אִיכָּא קְצָת הוֹרָדַת קְדֻשָּׁה. וּלְפִי דִּבְרֵיהֶם (ה) הוּא הַדִּין בְּשֶׁל־יָד אִם נִפְסְקָה הָרְצוּעָה שֶׁל יָד סָמוּךְ לְהַקֶּשֶׁר, אֲפִלּוּ אִם לֹא יִרְצֶה לִקְשֹׁר לְמַטָּה הַחֲתִיכָה שֶׁנִּפְסְקָה אַף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יַהֲפֹךְ תַּחְתִּית הָרְצוּעָה לְמַעְלָה לַעֲשׂוֹת בּוֹ הַקֶּשֶׁר, דְּבָזֶה מוֹרִיד הָעֶלְיוֹנוּת שֶׁל הָרְצוּעָה קְצָת מִקְּדֻשָּׁתָהּ, שֶׁהָיְתָה מִתְּחִלָּה קְרוֹבָה אֶל הַקֶּשֶׁר, עַל־כֵּן יֵשׁ לְהַחְמִיר (ו) שֶׁלֹּא לְהָפֵךְ כִּי אִם בִּשְׁעַת הַדְּחָק, שֶׁאֵין לוֹ רְצוּעָה אַחֶרֶת וּבִמְקוֹם שֶׁנִּפְסַק הוּא רַךְ וְחַלּוּשׁ שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ הַקְּשִׁירָה בִּזְרוֹעַ שֶׁיְּהֵא קָרוֹב לַפֶּסֶק, אָז יֵשׁ לְהָפֵךְ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (ד) **בְּשֶׁל־רֹאשׁ.** דְּשָׁם הוּא הַשִּׁין וְהַדָּלֶת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֶׁל־יָד דְּאֵין בּוֹ רַק הַקֶּשֶׁר שֶׁל יוּד[5]: **(ה) מֻתָּר. הַיְנוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהּ אַרְבָּעָה בָּתִּים**[6] **וְיַכְנִיס כָּל פָּרָשָׁה בְּבַיִת שֶׁלָּהּ**[7], וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לִקַּח הַפָּרָשִׁיּוֹת וּרְצוּעוֹת מִשֶּׁל־יָד לְשֶׁל־רֹאשׁ: **(ו) לֹא הֱנִיחָם.** עַל רֹאשׁוֹ, אַף־עַל־פִּי שֶׁזִּמְּנָם וֶהֱכִינָם לְצֹרֶךְ הָרֹאשׁ, הַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא: **(ז) כְּבַיִת אֶחָד.** וְאַף שֶׁהֵם כְּתוּבִים עַל ד׳ קְלָפִים וּנְתוּנִים בְּד׳ בָּתִּים מִבִּפְנִים, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם בְּדִיעֲבַד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן לב סָעִיף מז, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **ב** (ח) **מִתְּחִלָּה.** בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַשֶּׁל־רֹאשׁ, (ז) אֲפִלּוּ אִם לֹא הִתְנָה רַק אִם יִצְטָרֵךְ לַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ שֶׁל־יָד שֶׁיַּעֲשֶׂה, מְהַנֵּי הַתְּנַאי, **וְכָל־שֶׁכֵּן אִם הוּא אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מוּכָח מִמָּגֵן־אַבְרָהָם וְכֵן כָּתְבוּ הַגְּרָ״ז וְחַיֵּי־אָדָם: **(ד)** עַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים וּבְשַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה וּבְסִימָן קנד בְּמִשְׁבְּצוֹת־זָהָב אוֹת בֵּית: **(ה)** דֶּרֶךְ־הַחַיִּים: **(ו)** שַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה: **(ז)** בְּאֵר הֵיטֵב, וְהוּא מֵעוֹלַת־תָּמִיד:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן מב

בִּיאוּרִים וּמוֹסָפִים

[משנ"ב ס"ק ד]

מה שֶׁאֵין כֵּן בְּשֶׁל־יָד דְּאֵין בּוֹ רַק הַקֶּשֶׁר שֶׁל יוֹד[5].

5) ומטעם זה כתב לעיל (סי' כח ס"ק ז) בשם המג"א, שיותר טוב לא להניח את התפילין של יד על של ראש, אלא יניחן זו בצד זו.

[משנ"ב ס"ק ה]

הֵינוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהּ אַרְבָּעָה בָּתִּים[6].

6) לפי שאם לא יעשה לה ארבעה בתים, הרי התפילין פסולות אפילו בדיעבד, כמבואר לעיל (סי' לב ס"ק קעב).

[משנ"ב שם]

וְיַכְנִיס כָּל פָּרָשָׁה בַּבַּיִת שֶׁלָּהּ[7].

7) אבל אם הניח את כל הפרשיות בבית אחד, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק ב) שהתפילין פסולות אפילו בדיעבד.

[ביה"ל ד"ה אבל משל יד]

וּבְסִימָן לֹב בְּסָעִיף מה בְּסָעִיף־קָטָן סב[8].

8) שצידד בדעת רש"י במנחות (לד, ב ד"ה וצריך שיהא) שזקיפת הפרשיות היא לעיכובא, ושלא כמו שכתב הב"י (סי' לב) בשם רי"י בן חביב, שזקיפת הפרשיות אינה אלא לכתחילה.

[ביה"ל ד"ה ואם היו]

הַלֹּא לְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִכְתֹּב ד' פָּרָשִׁיוֹת שֶׁל יָד בְּקֶלַף אֶחָד[9].

9) משמע לכאורה, שדוקא את הפרשיות אין לשנות משל ראש לשל יד לכתחילה, אבל את הבתים או את הרצועות, מותר לשנות בתפילין חדשות משל ראש לשל יד אפילו לכתחילה.

[ביה"ל ד"ה מתר]

מַצָּאתִי בְּנוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָא תִּנְיָנָא, חֵלֶק יוֹרֶה־דֵּעָה סִימָן קעד, שֶׁנָּשָׂא וְנָתַן בָּזֶה וְהֶעֱלָה דְּהַמּוֹרֶה לְהַקֵּל לִכְתֹּב אַחַר־כָּךְ עָלֶיהָ תְּפִלִּין לֹא נִשְׁתַּכֵּשׁ[10]. אֲבָל בְּמִזּוּזָה אֵין לְהַקֵּל[11].

10) ובטעם הדבר כתב הנודע ביהודה, שאין הכרח לחלק בין קדושת ספר תורה לקדושת תפילין. וחולק על הב"י (סי' לב) שהביאו המשנ"ב לעיל (שם ס"ק כו) שעורות שעיבדם לשם ספר תורה מועילות לתפילין שקדושתן קלה יותר.

11) מבואר בדבריו שקלף של ספר תורה שנמצא בו פסול אין להורידו מקדושתו. ומה שכתב הביה"ל לעיל (ד"ה אפלו) שפרשיות או רצועות חדשות מותר לשנותן לקדושה קלה, כתב השונה הלכות (סב"ח) שיש לחלק בין תפילין לספר תורה.

[ביה"ל ד"ה משל ראש]

דְּמָקוֹם הַקֶּשֶׁר וְהַיו"ד הוּא קְדֻשָּׁה עַצְמָה, דִּינָן כְּפָרָשִׁיוֹת אִם כְּבָר נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן[12].

12) ולגבי קדושת כיס שהניח בו תיק עם תפילין, כתב לעיל (סי' לד ס"ד ד"ה שתי) שאם המעברתא והתיתורא בתוך התיק, אין הרצועות מחשיבות את הכיס לתשמיש קדושה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן מב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ט]

וְתַשְׁמִישׁ דְּתַשְׁמִישׁ אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל[13].

13) ולשים פתק עם שמו בתוך השקית של התפילין, הורה הגרי"ש אלישיב (קונטרס הלכות תפילין סע"ג) שאם התפילין מכוסות תמיד בקופסאות, נחשב התיק לתשמיש דתשמיש ומותר לשים בו, וגם מטעם שהפתק הוא צורך התפילין אם יאבדו או יגנבו שידעו למי להחזירן.

[משנ"ב ס"ק יא]

וַאֲפִלּוּ אִם נִתַּן בְּתוֹכוֹ הַסִּדּוּר שֶׁלּוֹ דְּיֶשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה[14] אוֹ הַתְּפִלִּין בְּלֹא תִּיק[15].

14) וסידור הכרוך, אף על פי שלענין תלייתו בכריכה וכן לענין תשמיש המיטה, כתב לעיל (סי' מ ס"ק ג-ד) שאין הכריכה נחשבת ככיסוי אלא נחשבת כגוף הספר ממש, מ"מ לענין דין קדושת 'תשמישי קדושה' כתב לקמן (סי' קנד ס"ק ט) שספר המכוסה בנייר או בעור ומונח בתיבה, נחשב כיסויו כתשמיש, וממילא נחשבת התיבה כ'תשמיש דתשמיש'.

וארון הקודש אשר בו מניחים את ספר התורה, נראה לכאורה מפשטות לשון הטור (סי' רפב) שאף על פי שאין מניחים בו את ספר התורה כשהוא לבדו, אלא אך ורק כשהוא בתיק, מ"מ אין דינו כ'תשמיש דתשמיש', אלא כ'תשמישי קדושה', וחייבים לגונזו לאחר שישבר. וכן דייק בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' עד) מלשון הרמב"ם (פ"י מהל' ספר תורה ה"ד). [וראה מה שכתב בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ב סי' מז בדעת הרמב"ם שם.] ובטעם הדבר כתב בשו"ת מנחת יצחק שם, שכיון שעשוי התיק לכבוד ספר התורה, אינו חשוב כ'תשמיש קדושה' בלבד, אלא כחלק מן הקדושה עצמה.

ולענין דין הקרקע אשר מתחת לארון הקודש, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שלכל הדעות חשוב 'תשמיש דתשמיש', ואינה קדושה אלא בקדושת שאר בית הכנסת, ומשום כך אם רוצים להרחיב את בית הכנסת מותר לשנות את מקום הארון.

15) ולגבי תיק שמונחות בו תפילין המכוסות בתיק נוסף, אבל פעמים שנותנן שם בדרך עראי בלא התיק הנוסף, כתב בביה"ל לעיל (סי' לד ס"ד ד"ה שתי) שעל ידי זה התקדש התיק, ונחשב ל'תשמיש דקדושה'.

[משנ"ב שם]

וְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַהוֹלְכִין בַּדֶּרֶךְ וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּשַׂק שֶׁל תְּפִלִּין בַּדְּבָרִים שֶׁל חֹל, אַף דְּמִדִּינָא אָסוּר[16] וכו', דְּכֵיוָן דִּרְגִילִין בְּכָךְ הָוֵי כְּאִלּוּ הִתְנוּ בַּתְּחִלָּה[17].

16) וזוגות תפילין המונחות בתיק נוסף, וכגון תפילין המונחות בקופסאות שבזמנינו, כתב בביה"ל לעיל (שם) שכיון שמכסה התיק הנוסף גם את התיתורא והמעברתא, נחשב התיק החיצון כ'תשמיש דתשמיש', ומותר להניח בו דברי חול. אמנם, לפי מה שכתב הביה"ל לעיל (ס"ב ד"ה משל ראש) שיש לחוש לכתחילה לדעת הסוברים שקשרי הרצועות הם מגוף הקדושה, אם אין הקופסא מכסה את הקשרים שברצועות עדיין נחשב הכיס כ'תשמישי קדושה'. וכן כתב בשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' כז) שתיק התפילין שמכסה את הרצועות והקשרים נחשב כתשמיש קדושה, משום שהקשרים הם הקדושה בעצמה.

17) וכן לגבי גליונות הספרים שהם קדושים בעצמם, הביא לקמן (סי' שלד ס"ק נ) שכתב המשאת בנימין בטעם הדבר שכורכי הספרים חותכים ומשליכים אותם, שכיון שכך נהגו נחשב כאילו התנו עליהם, והביא שהאגודה (מסכת סופרים פ"ו) כתב שרק בחדשים מותר לחתוך ולא בישנים. וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק יג]

כָּל זֶה בְּסִדֵּר אוֹ כִּיס שֶׁלּוֹ[18], אֲבָל אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ[19].

18) ולענין שוכר, אם נחשב החפץ השכור כ'שלו' לזמן השכירות, כתב לקמן (סי' קנד ס"ק ד) שלדעת הלבוש אינו יכול לאוסרו, מפני שנמצא אצלו דרך עראי ועומד לחזור לבעליו. אכן בביה"ל שם (ס"ב ד"ה השוכרים) הביא את דעת העולת תמיד, שאין הדברים אמורים אלא בשוכר דבר בסתר בלא רשות המושל, שכיון שעשויה השכירות להתבטל בכל רגע, חשוב הדבר השכור כנמצא אצל השוכר בדרך עראי, אבל שכירות הנעשית בגלוי ובדרך כל הארץ, אינה נחשבת כדרך עראי בעלמא. והסכים עמו הביה"ל שיש להחמיר בזה.

19) ולגבי מי שהזמין סוכה ונויה לאכול בה ולא אכל בה, ובא אחר ואכל בה שלא מדעת בעל הבית, כתב הביכורי יעקב (סי' תרלח ס"ק ז) שנראה שיכול הלה לאוסרה, ולדינא צ"ע. ובשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' נ) כתב, שאין הסוכה דומה לתיק של תפילין שעל ידי שימוש אחד הוא נאסר לעולם, אבל הסוכה ונויה הרי לא נאסרים אלא רק לכמה ימים ואין זה נחשב הסרון ממון, ועוד שהאכילה בסוכה היא מצוה ונוח לבעל הבית שיעשו מצוה בממונו, ולפיכך האוכל בה אוסרה בהנאה, אבל בהנחת תפילין בכיס אין כל מצוה. ולגבי האוכל בסוכת חבירו ברשות, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' עא אות ה) שבכך הוא אוסרה בהנאה, משום שהאיסור בהנאה הוא תוצאה מקיום המצוה שיש לו רשות לעשותה, ואין זה נחשב לאוסר דבר שאינו שלו.

[ביה"ל ד"ה למצר בה]

אֲבָל אִם עָשָׂה כִּיס לְתְפִלִּין שֶׁיִּקְנֵם אַחֵר־כָּךְ, לֹא חָל בָּזֶה הַהַזְמָנָה[20].

20) והזמנת תיק התפילין בשעה שכבר נמצאות התפילין בתוכו, כתב הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ד סל"ג) שנראה שאינה חשובה הזמנה.

אמנם, אם היתה ההזמנה בשעה שהוכנסו התפילין לתיק, כגון שראה שאדם אחר מכניסן לתוך התיק, ומיד הזמין את התיק לשמש כתיק התפילין, מסתבר שנחשב הדבר כהזמנה.

[ביה"ל ד"ה תפלין חד זמנא]

אִם לֹא שֶׁיַּחֲזֹר בְּפִרוּשׁ מֵהַהַזְמָנָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאָחֵי דִּבּוּר וּמְבַטֵּל דִּבּוּר[21].

21) לגבי מי שיש לו שני זוגות תפילין, אחד של רש"י ואחד של ר"ת, ועשה תיק להניח בו אחד מהם, כתב לעיל (סי' לד ס"ד ד"ה לא) שקודם שהניח את התפילין בתיק אפילו פעם אחת, יכול לעקור בפירוש את הזמנתו, וגם עשיית התיק אינה נחשבת כמעשה אלא כהזמנה שאפשר לבטלה על ידי דיבור.

וכן לגבי בניית בית כנסת, כתב במשנ"ב לקמן (סי' קנג ס"ק נ) שאף שיש בה מעשה, אין זה נחשב אלא להזמנה בלבד, ואינו קדוש עד שיתפללו בו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Dirchou : Michna Beroura 1 - Chapitre 42, paragraphe 2 à paragraphe 3
Imprimé sur www.torah-box.com/dirchou

יָד: **ג** (ט) *[י]סוֹדָר (י) דְּאַזְמְנֵהּ *לְמֵצַר בֵּהּ (יא) *תְּפִלִּין (ו) [ו] * (יב) [ח]לְעוֹלָם (יג) *וְצָר בֵּהּ *תְּפִלִּין

ז בְּרָכוֹת כג וְסַנְהֶדְרִין מח **ח** מָרְדְּכַי פֶּרֶק בְּנֵי הָעִיר

בְּאֵר הֵיטֵב

שֶׁל־יָד שֶׁיַּעֲשֶׂה, מַהֲנֵי הַתְּנַאי, וְכָל־שֶׁכֵּן אִם מִתְּחִלָּה אוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה שֶׁל־רֹאשׁ אֶלָּא לְפִי שָׁעָה דְּמַהֲנֵי, מהרי״א: (ו) **לְעוֹלָם.** וְאִם עָשָׂה כִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין, אֲפִלּוּ צָר בָּהּ

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

לִשְׁמָהּ בִּזְרָקִים צ״ע, דְּהָתָם הַטַּעַם מִשּׁוּם דִּכְבָר עָבְרָה מִצְוָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דְּעַל־יְדֵי תְּנַאי מַהֲנֵי אַף לְקַלֵּף עַצְמוֹ, אַף דְּהָוֵי הַזְּמָנָה לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה מִכָּל־מָקוֹם הַזְּמָנָה לָאו שׁוֹבְרָה עִמָּהּ מֵחֲמַת הַתְּנַאי וּמוֹעִיל אַף לִדְבַר־חֹל. וְעַיֵּן בִּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִּי סִימָן סה דְּסָבִירָא לֵיהּ דִּמְעֻבָּד לְשֵׁם סֵפֶר תּוֹרָה אֵין לְהוֹרִידוֹ לִתְפִלִּין. וְגַם אֵין לוֹמַר בִּתְחִלַּת הָעִבּוּד שֶׁמְּעֻבָּד לְשֵׁם סֵפֶר תּוֹרָה וְלִתְפִלִּין שֶׁיֵּשׁ חֲשַׁשׁ דִּכְדְאוֹרַיְתָא אֵין בְּרֵירָה, לָכֵן יֹאמַר שֶׁמְּעֻבָּד לְסֵפֶר תּוֹרָה וְיַתְנֶה אִם יִרְצֶה לְשַׁנּוֹתָהּ לִקְדֻשָּׁה קַלָּה שֶׁיְּהֵא רְשׁוּת בְּיָדוֹ עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה כַּוָּנָתוֹ לִסְבָרַת הַצְּלַח דְּאַפִּלּוּ תֵּימָא הַזְּמָנָה לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה מִלְּתָא הִיא מִכָּל־מָקוֹם כְּשֶׁמַּתְנֶה הָוֵי שׁוֹבְרָה עִמָּהּ, וּלְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּגַם לִדְבַר־חֹל שַׁפִּיר דָּמֵי. וּמַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם מִתְּחִלָּה לְחַלֵּק בֵּין קְדֻשָּׁה קַלָּה לְחֹל, הָא מְסַיֵּם דְּאֵין חִלּוּק, וְאִם כֵּן עַל־יְדֵי תְּנַאי יֵשׁ לוֹמַר דְּמוֹדֶה דְּשָׁרֵי גַּם לְחֹל, וְאַדְּרַבָּה יֵשׁ לוֹמַר דִּלְחֹל שָׁרֵי טְפֵי. דִּלִתְפִלִּין יֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁעַל־יְדֵי הַתְּנַאי הוּא שׁוֹבֵר הַהַזְמָנָה שׁוּב הוּ״ל כְּעִבּוּד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְעַבֵּד לְשֵׁם תְּפִלִּין וְגַם לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה לֹא בָּא; מַה תֹּאמַר, שֶׁעַל־יְדֵי הַתְּנַאי מוֹעִיל. שׁוּב צָרִיךְ לוֹמַר הַבְּרֵרָה הַדָּבָר לְמַפְרֵעַ שֶׁנִּתְעַבֵּד לְשֵׁם תְּפִלִּין וְזֶה לֹא אָמְרִינַן. וְעַיֵּן בִּשְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בֵּית־אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח־חַיִּים אִם יֵשׁ שְׁלִיחוּת בְּרֵירָה בִּדְבָרִים שֶׁעַל־יְדֵי תְּנַאי עַיֵּן שָׁם וְצ״ע, וּבְמ״א הֶאֱרַכְתִּי בָּזֶה וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן לב מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם עַל דִּבְרֵי הָעה״ג בָּזֶה: [ו] **לְעוֹלָם.**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁל־רֹאשׁ אֶלָּא לְפִי שָׁעָה דְּמַהֲנֵי: **ג** (ט) **סוֹדָר.** וְהוּא הַדִּין אִם עָשָׂה כִּיס (ח) **מְחֻדָּשׁ** לְצֹרֶךְ תְּפִלִּין, **גַּם־כֵּן אֵין אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ חֹל עַד** דְּצָר בָּהּ, דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא, **וְהוּא הַדִּין בְּכָל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה** אֲפִלּוּ תִּיק לְסֵפֶר־תּוֹרָה. וְתַשְׁמִישׁ דְּתַשְׁמִישׁ (ט) אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל[13]: (י) **דְּאַזְמְנֵהּ.** אֲפִלּוּ בְּדִבּוּר בִּלְבַד, וְכָל־שֶׁכֵּן אִם נְטָלוֹ וְאָמַר 'זֶה יִהְיֶה לִתְפִלִּין' דְּמַהֲנֵי. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּשֵׁם הָרַ״ן: (יא) **תְּפִלִּין.** וְתִיק (י) שֶׁל טַלִּית לֹא מִקְּרֵי תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה רַק תַּשְׁמִישׁ מִצְוָה, **וְלָכֵן** מֻתָּר לְהַנִּיחַ בּוֹ שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁל חֹל: דְּאַף דְּמֻנָּח בּוֹ גַּם־כֵּן תִּיק שֶׁל תְּפִלִּין, לֹא הָוֵי הַתִּיק שֶׁל טַלִּית כִּי אִם תַּשְׁמִישׁ דְּתַשְׁמִישׁ; **וַאֲפִלּוּ אִם נָתַן בְּתוֹכוֹ הַסִּדּוּר שֶׁלּוֹ דְּיֵשׁ בּוֹ קְדֻשָּׁה**[14] **אוֹ** הַתְּפִלִּין בְּלֹא תִּיק[15], מִכָּל מָקוֹם בְּעֵת הַצֹּרֶךְ **מֻתָּר** לִתֵּן בְּתוֹכוֹ **דְּבָרִים** שֶׁל חֹל, דַּהֲלֹא הוּא עָשׂוּי מִתְּחִלָּה גַּם לְטַלִּית שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁל חֹל וַהֲוֵי כְּאִלּוּ הִתְנָה, וּכִדְלְקַמָּן בְּהַגָּ״ה. **וְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים** הַהוֹלְכִין בַּדֶּרֶךְ וּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּשַׂק שֶׁל תְּפִלִּין בִּדְבָרִים שֶׁל **חֹל, אַף** דְּמִדִּינָא **אָסוּר**[16], אַף־עַל־פִּי־כֵן (יא) יֵשׁ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶן זְכוּת, **דְּכֵיוָן דִּרְגִילִין** בְּכָךְ הָוֵי כְּאִלּוּ הִתְנוּ בִּתְחִלָּה[17], **וְאַף־עַל־פִּי־כֵן** לְכַתְּחִלָּה אֵין נָכוֹן **לַעֲשׂוֹת** כֵּן: (יב) **לְעוֹלָם.** יֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא בְּפֵרוּשׁ, **אֲבָל** בִּסְתָמָא לֹא אָמְרִינַן דְּהַזְמָנָתוֹ הוּא **עַל עוֹלָם,** כֵּיוָן **דִּסְתָם** סוּדָר אֵין מְיֻחָד **לִתְפִלִּין.** אֲבָל מִדִּבְרֵי הַגְּרָ״א בְּבֵאוּרוֹ מַשְׁמַע **דִּסְתָמָא** הָוֵי כִּלְעוֹלָם, **וְלֹא** מִעֵט הַמְחַבֵּר בָּזֶה אֶלָּא הֵיכָא דְּהִתְנָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה רַק לְפִי שָׁעָה **וְלֹא** לְעוֹלָם. וְאִם עָשָׂה כִּיס לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין, **אוֹ** שֶׁאָמַר לָאֻמָּן 'עֲשֵׂה לִי כִּיס שֶׁל תְּפִלִּין', לְכֻלֵּי עָלְמָא הָוֵי סְתָמָא כִּלְעוֹלָם: (יג) **וְצָר בֵּהּ. כָּל זֶה** בְּסוּדָר אוֹ כִּיס שֶׁלּוֹ[18], (יד) **אֲבָל אֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ**[19]; אֶלָּא אִם־כֵּן

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **סוֹדָר דְּאַזְמְנֵהּ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ "אֲפִלּוּ בְּדִבּוּר בִּלְבַד", וְהוּא מֵהַדֶּרֶךְ־הַחַיִּים שֶׁכָּתַב כֵּן, אַף דִּבְפְרִי־מְגָדִים מִסְתַּפֵּק אוּלַי אֲפִלּוּ בְּמַחֲשָׁבָה בִּלְבַד מַהַנְיָא, לֹא רָצִיתִי לִסְתֹּם כֵּן מִשּׁוּם דִּבְעֵינַי יִפָּלֵא לָמָּה הֶעְלִימוּ הַפּוֹסְקִים עֵינֵיהֶם מֵהַתּוֹסָפוֹת בְּסַנְהֶדְרִין מח ע״א ד״ה נָתְנוּ, דְּמַסְּקֵי לְבַסּוֹף דַּאֲפִלּוּ הַזְּמָנָה בְּדִבּוּר לֹא מַהַנְיָא אֶלָּא־אִם־כֵּן נְטָלוֹ וְאָמַר זֶה יִהְיֶה לְסֵפֶר אוֹ לְמֵת, עַיֵּן שָׁם. וְאֵין לִדְחֹק דְּהַתּוֹסָפוֹת לֹא קָאָמַר אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר דְּהַזְמָנָה מִלְּתָא הִיא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדִידָן **דִּבְעֵינַן** גַּם־כֵּן צָר בֵּהּ מַהֲנֵי אֲפִלּוּ הַזְּמָנָה גָּרוּעַ, אֲבָל פְּשָׁטָא דִּסוּגְיָא לֹא מַשְׁמַע שָׁם כֵּן, עַיֵּן **שָׁם** בַּגְּמָרָא וּלְאַבַּיֵּי דְּאָמַר וְכוּ', וְכֵן מִדְּוַקְטָ הוֹסִיף בָּהּ דִּימוֹס וְכוּ', מַשְׁמַע **דְּיִחוּד בְּעָלְמָא לֹא מַהֲנֵי אֲפִלּוּ לְרָבָא, עַיֵּן שָׁם בְּתוֹסָפוֹת. וְעַל־כָּל־פָּנִים** בְּמַחֲשָׁבָה בְּעָלְמָא בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר. וְדַע דְּמַה **שֶּׁכָּתַבְנוּ** דְּאֵין דֵּי הַהַזְמָנָה בְּמַחֲשָׁבָה, דַּוְקָא אִם לֹא צָר בָּהּ תֵּכֶף בְּעֵת הַהַזְמָנָה רַק לְאַחַר זְמַן, **וְלֹא** חָשַׁב אָז כְּלָל רַק הִנִּיחַ **בּוֹ** בִּסְתָמָא וּפְנִיָּה אַחַר־כָּךְ, אֲבָל אִם הַמַּחֲשָׁבָה הַזּוֹ הָיָה בְּעֵת שֶׁצָּר בָּהּ, הֲרֵי צָר בָּהּ אַדַּעְתָּא דִּקְבִיעוּתָא וְאָסוּר אֲפִלּוּ אִם פִּנָּהוּ אַחַר־כָּךְ, דְּמַחְשִׁיב כְּמוֹ צָר בָּהּ וְאַזְמְנֵהּ וּכִדְלְקַמָּן. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּעזה״י בְּחִדּוּשֵׁי ר' עֲקִיבָא אִיגֶּר בְּיוֹרֶה־דֵעָה סִימָן שסד בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי הָרַ״ן שֶׁסּוֹבֵר גַּם־כֵּן כְּמוֹ שֶׁהֶעֱרַנוּ בִּתְחִלַּת **דְּבָרֵינוּ,** דִּלְפְעָמִים אֲפִלּוּ הַזְּמָנָה בְּדִבּוּר לֹא מַהַנְיָא. וְאַעְתִּיק מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם [**לְעִנְיַן מֵת,** וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן תְּפִלִּין וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם]: דְּאִם כְּשֶׁהִנִּיחַ הַתְּפִלִּין בְּאֵיזֶה דָּבָר הִזְמִינוֹ בְּפֵרוּשׁ שֶׁיְּהֵא מְיֻחָד לְכָךְ **אוֹ שֶׁחָשַׁב כָּךְ בְּלִבּוֹ,** נֶאֱסַר אֲפִלּוּ בְּלֹא מַעֲשֶׂה, אֲפִלּוּ **אִם פִּנָּהוּ** אַחַר־כָּךְ לְהַתְּפִלִּין; אֲבָל אִם הַהַזְמָנָה הָיְתָה מִקֹּדֶם וְלֹא הִנִּיחַ **בּוֹ** אָז הַתְּפִלִּין, וּלְאַחַר זְמַן בְּלֹא הַסְכָּמָה אַחֶרֶת [דְּאִי הִסְכִּים אַחַר־כָּךְ לְהַנִּיחַ בּוֹ רַק אַדַּעְתָּא **לְפַנּוֹתוֹ,** סְבִירָא לֵהּ לְהָרַ״ן דְּשָׁרֵי בְּכָל גַּוְנֵי, וּכְמוֹ שֶׁנִּכְתֹּב אַחַר־כָּךְ בִּשְׁמוֹ] הִנִּיחַ בּוֹ הַתְּפִלִּין, תַּלְיָא בְּזֶה: אִם הַהַזְמָנָה **שֶׁמִּקֹּדֶם** הָיָה עַל־יְדֵי מַעֲשֶׂה, נֶאֱסַר **בַּהֲנָחַת** הַתְּפִלִּין סְתָם שֶׁלְּאַחַר־כָּךְ אַף־עַל־גַּב דְּפִנָּהוּ אַחַר־כָּךְ לְהַתְּפִלִּין, אֲבָל אִם הַהַזְמָנָה הוּא רַק בְּדִבּוּר **לֹא** נֶאֱסַר, כֵּיוָן דְּהַהַזְמָנָה הָיָה שֶׁלֹּא **בִּשְׁעַת** הֲנָחַת הַתְּפִלִּין. **עַד** כָּאן דְּבָרָיו. וְהִנֵּה דִּין הָרִאשׁוֹן שֶׁלּוֹ הוּא פָּשׁוּט וּמֻסְכָּם כִּמְעַט מִכָּל הַפּוֹסְקִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ מִתְּחִלָּה בְּעַצְמֵנוּ, אַךְ **בְּדִינוֹ** הַשֵּׁנִי הִתְעוֹרֵר בָּזֶה **דָּבָר חָדָשׁ.** אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי גַּם **בְּאֵלִיָּה רַבָּה שֶׁהֶעְתִּיק** לַהֲלָכָה דִּבְרֵי הַשִּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים דִּבְדִבּוּר בְּעָלְמָא לֹא הָוֵי הַזְמָנָה, וּפָשׁוּט דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם דְּמִדִּבְרֵי הַשִּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים לֹא מַשְׁמַע כֵּן, לֹא אַהַזְמָנָה בְּדִבּוּר קָאֵי. עַל־כֵּן **צָרִיךְ** עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה בְּהַזְמָנָה בְּדִבּוּר בִּלְבַד. **וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּיוֹדֶה הָרַ״ן** לְדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת דְּאִם נְטָלוֹ וְאָמַר 'זֶה יִהְיֶה לִתְפִלִּין' דְּמַהֲנֵי, דְּזֶה מַחְשִׁיב כְּמוֹ מַעֲשֶׂה, וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ שָׁם הַתּוֹסָפוֹת מֵהָא דִּנְתָנוּ לְסַפָּר עַיֵּן שָׁם: * **לְמֵצַר בֵּהּ.** נִרְאֶה לִי דְּדַוְקָא אִם בְּעֵת הַהַזְמָנָה הָיָה לוֹ כְּבָר תְּפִלִּין, אָז חָל הַהַזְמָנָה. אֲבָל אִם עָשָׂה כִּיס לִתְפִלִּין שֶׁיִּקְנֶם **אַחַר־כָּךְ,** לֹא חָל בָּזֶה הַהַזְמָנָה[20] וַהֲרֵי **אַחַר־כָּךְ** כְּצָר בָּהּ וְלֹא אַזְמְנֵהּ דְּמֻתָּר אִם הוּא רַק לְפִי שָׁעָה; וַאֲמִינָא לֵהּ מֵהָא דְּסַנְהֶדְרִין מח ע״א דְּנֶפֶשׁ שֶׁבָּנָאוֹ לְשֵׁם חַי, עַיֵּן שָׁם בְּרַשִׁ״י וּפָשׁוּט: * **תְּפִלִּין וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סְעִיף־קָטָן יא בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דְּאַף דְּנָתַן בְּתוֹכוֹ **תְּפִלִּין וְכוּ', עַיֵּן בְּחַיֵּי־אָדָם כְּלָל יד סָעִיף כא דְּמַה שֶּׁכָּתַב וְנִרְאֶה לִי וְכוּ',** וּפָשׁוּט **דְּטָעוּת־סוֹפֵר הוּא וְצָרִיךְ לוֹמַר דְּאַף־עַל־גַּב דְּנָתַן לְתוֹכוֹ תְּפִלִּין וְכוּ'. דְּאִי לָאו הָכִי הֲלֹא לֹא** הָוֵי אֶלָּא רַק תַּשְׁמִישׁ דְּתַשְׁמִישׁ. אַךְ בְּלָאו הָכִי דְּבָרָיו צְרִיכִים עִיּוּן גָּדוֹל, דִּמְדַמֵּי זֶה לְדִינָא דְּמָגֵן־אַבְרָהָם הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּסִימָן מ סְעִיף־קָטָן ב, וּמַשְׁמַע מִדְּבָרָיו דִּלְמָגֵן־אַבְרָהָם אָסוּר בָּזֶה, וְלֹא נְהִירָא, דַּהֲלֹא הוּא עָשׂוּי מִתְּחִלָּה גַּם לְטַלִּית דְּהוּא לִדְבַר־חֹל. **וְאִם־כֵּן אֵין עָלָיו** שֵׁם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה. דַּהֲוֵי כְּאִלּוּ הִתְנָה בְּפֵרוּשׁ שֶׁיְּהֵא מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ דְּבַר־חֹל. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם כְּעֵין זֶה בְּסִימָן לד סְעִיף־קָטָן ו עַיֵּן שָׁם. וּמַה דְּאוֹסֵר הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּסִימָן מ הַנִּזְכָּר לְעֵיל לְשַׁמֵּשׁ בְּהַבַּיִת עַד שֶׁיִּתְּנֵהוּ עוֹד בְּתוֹךְ כְּלִי, שָׁם שָׁאנֵי, דִּסְבָרַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם דְּכֵיוָן דְּהַהוּא מְיֻחָד גַּם לִתְפִלִּין שׁוּב הָוֵי לֵהּ כְּלִי; מַה תֹּאמַר? דְּכֵיוָן **דְּהוּא** מְיֻחָד גַּם לְטַלִּית תּוּ אֵין עַל הַתִּיק הַזֶּה שׁוּם קְדֻשָּׁה, הֲלֹא שָׁם אֵין תָּלוּי בִּקְדֻשָּׁה כְּלָל, דַּהֲרֵי אֲפִלּוּ מֵאָה כֵּלִים זֶה עַל־גַּב זֶה דִּבְעָלְמָא תַּשְׁמִישׁ דְּתַשְׁמִישׁ אֵין בּוֹ שׁוּם קְדֻשָּׁה, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אָסוּר שָׁם; אֶלָּא עַל־כָּרְחָךְ דְּלֹא חָשִׁיב **שָׁם** כִּסּוּי אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵין מְיֻחָד לֵהּ תָּמִיד, וְעַל־כֵּן אוֹסֵר הַמָּגֵן־אַבְרָהָם שָׁם, דַּהֲלֹא בְּהַתִּיק שֶׁל הַטַּלִּית רָגִיל תָּמִיד לְכַסּוֹת גַּם הַתְּפִלִּין, **מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ** דְּהָאִסּוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֵינוֹ רַק בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו שֵׁם תַּשְׁמִישׁ קְדֻשָּׁה, וְזֶה הֲלֹא עָשׂוּי מִתְּחִלָּה גַּם לִדְבַר־חֹל. וְאוּלַי דְּהַחַיֵּי־אָדָם סוֹבֵר דְּאַף אִם הִתְנָה שֶׁיְּהֵא מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֵיזֶה דְּבַר־חֹל אֵין מֻתָּר רַק לְאוֹתוֹ **דָּבָר:** * **לְעוֹלָם.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סְעִיף־קָטָן יב בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ "יֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'", הוּא דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה, עַיֵּן שָׁם בְּמַה שֶּׁהֵבִיא מִתְּשׁוּבַת חַוּוֹת־יָאִיר דְּמַשְׁמַע הָכִי. וּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ "מִדִּבְרֵי הַגְּרָ״א וְכוּ'", הוּא מִמַּה שֶּׁכָּתַב מָקוֹר לְדִין זֶה דִּלְעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּהַגָּ״ה וּכְהַנִּזְכָּר לְעֵיל סָעִיף ב [דְּפָשׁוּט דְּהוּא לְהוֹכִיחַ דְּהַגְּמָרָא לֹא אַיְרֵי בְּהִתְנָה שֶׁיְּהֵא רַק לְפִי שָׁעָה אוֹ תְּנַאי אַחֵר שֶׁהוּא לְמַעֵט הַהַזְמָנָה. וּמַה שֶּׁכָּתַב: וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹא״שׁ בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי, **כִּוֵּן בָּזֶה לְתָרֵץ קֻשְׁיַת הַפְּרִי־מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת־זָהָב: מְנָא לֵיהּ דִּתְנַאי מַהֲנֵי אֲפִלּוּ לְהוֹרִידָן לְחֹל, דְּשָׁם** בְּמִנְחוֹת מַיְרֵי לְעִנְיַן לְהוֹרִידוֹ לִקְדֻשָּׁה קַלָּה, וְעַל זֶה רָמַז: וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹא״שׁ **וְכוּ',** עַיֵּן שָׁם דְּמַיְרֵי אֲפִלּוּ לְהוֹרִידוֹ לְחֹל] (וּבַעַל דַּמֶּשֶׂק־אֱלִיעֶזֶר הֵשִׂיא אֶת **דִּבְרֵי** הַגְּרָ״א לְעִנְיָן אַחֵר לְלֹא צֹרֶךְ). וְלִכְאוֹרָה לְדִבְרֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה הַנִּזְכָּר לְעֵיל, לָמָּה לֵהּ לְהַגְּמָרָא לוֹמַר בִּבְרָכוֹת כג ע״ב הָא דְּלֹא אַזְמְנֵהּ, עַיֵּן שָׁם, וְיֵשׁ לִדְחוֹת: * **וְצָר בֵּהּ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן קָטָן שֶׁצָּר וְכוּ', וְעַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים שֶׁכָּתַב דְּקָטָן שֶׁצָּר לֹא מִתְּסַר אֶלָּא בִּדְצָר בָּהּ אַדַּעְתָּא דִּקְבִיעוּתָא אוֹ דְּאָבִיו אַזְמִין לֵהּ, דְּאִי לָאו הָכִי הָוֵי לֵהּ כְּצָר בָּהּ וְלֹא אַזְמִין, דְּאֵין לוֹ מַחֲשָׁבָה. וּמִמָּגֵן־אַבְרָהָם לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְכֵן הַגְּרָ״ז וְהַחַיֵּי־אָדָם סְתָמוּ כְּהַמָּגֵן־אַבְרָהָם. וְקֻשְׁיַת הַפְּרִי־מְגָדִים בְּקַל יֵשׁ לְיַשֵּׁב לִכְאוֹרָה, וְאֵין כָּאן מָקוֹם לְהַאֲרִיךְ: * **תְּפִלִּין חַד זִמְנָא.** וַאֲפִלּוּ בְּעִדָּנָא דְּצָר עַתָּה פַּעַם רִאשׁוֹן אַחַר הַזְּמָנָה צָרַר אוֹתָם **עִם מָעוֹת גַּם־כֵּן, אַף־עַל־פִּי־כֵן חָלָה הַקְּדֻשָּׁה, מֵאַחַר שֶׁהִזְמִינוֹ בִּתְחִלָּה לִתְפִלִּין** לְבַד, וּמִמֵּילָא דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן אִם לֹא שֶׁיַּחֲזֹר בְּפֵרוּשׁ מֵהַהַזְמָנָה הָרִאשׁוֹנָה, וְאָתֵי דִּבּוּר וּמְבַטֵּל דִּבּוּר[21]. וּרְאָיָה מִבְּרָכוֹת כג ע״ב וְתַנְיָא אִידָךְ לֹא יָצֹר, עַיֵּן שָׁם. וְאֵין לִדְחוֹת דְּהַבְּרַיְתָא אַיְרֵי דַּוְקָא שֶׁצָּר תְּחִלָּה הַתְּפִלִּין, אֲבָל בִּזְמַן אֶחָד שַׁפִּיר דָּמֵי, אִם־כֵּן לָמָּה לֵהּ לְהַגְּמָרָא לְתָרֵץ דְּאִידָךְ בְּרַיְתָא אַיְרֵי בִּדְלֹא אַזְמְנֵהּ, יִתְרַצֶּנָּה כִּפְשׁוּטָהּ עִם מְעוֹתָיו

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ח) סַנְהֶדְרִין מח ע״ב: (ט) פְּרִי־מְגָדִים בְּסִימָן קנג בְּמִשְׁבְּצוֹת־זָהָב: (י) חַיֵּי־אָדָם כְּלָל יד עַיֵּן שָׁם וּבְבֵאוּר הֲלָכָה: (יא) ט״ז: (יב) מָגֵן־אַבְרָהָם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

(יד) חַד (ז) זִמְנָא, (טו) *אָסוּר לְמֵצַר בֵּהּ (טז) זוּזֵי: הגה וְאִם הִתְנָה עָלָיו מִתְּחִלָּה, (יז) בְּכָל עִנְיָן (ס) שָׁרֵי (ב״י בשם רבינו ירוחם ומהרי״א). וּקְלָף הַמְעֻבָּד (יח) לְשֵׁם תְּפִלִּין אָסוּר לִכְתֹּב עָלָיו (יט) דִּבְרֵי חֹל, דְּהַזְמָנָה (כ) *כִּי הַאי גַּוְנָא (כא) *לְגוּף (כב) הַקְּדֻשָּׁה

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

עבה״ס. וְעַיֵּן בְּחַוּוֹת־יָאִיר סִימָן נט וּבְי״ד סי׳ שסד מוכח דְּאִם אַזְמְנֵהּ לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ צַר בָּהּ ע״ד וְמַן־מָה אָסוּר, וְגַם כָּתַב דְּוַקָּא בְּסוּדָר שֶׁדַּרְכּוֹ תַּשְׁמִישׁוֹ לְחֹל צָרִיךְ הַזְמָנָה לְעוֹלָם, אֲבָל אִם עָשָׂה לוֹ כִּיס לִתְפִלִּין אוֹ שֶׁאָמַר לְאֻמָּן עֲשֵׂה לִי כִּיס תְּפִלִּין, הֲרֵי הַזְמָנָה בְּלִי דִבּוּר וְאֵין צָרִיךְ לַחְשֹׁב לְעוֹלָם, עַיֵּן שָׁם, וְהֵבִיאוֹ הָא״ר:

בְּאֵר הֵיטֵב

ע״ד לְפַנּוֹתוֹ אָסוּר. וְה״ה אִם הָיָה כִּיס וְהוֹסִיף בּוֹ אֵיזֶה דָּבָר לְשֵׁם תְּפִלִּין וְצָר בָּהּ ע״ד לְפַנּוֹתוֹ, אָסוּר עַד שֶׁיִּטֹּל מַה שֶּׁחִדֵּשׁ; וְאִם צָר בָּהּ חֲדָא זִמְנָא אַדַּעְתָּא לְמֵצַר בּוֹ לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ לֹא אַזְמְנֵהּ אָסוּר, מ״א ע״ש. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת שַׁעַר־אֶפְרַיִם סִימָן כא שֶׁהֶעֱלָה דְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹדֵף עַל מְקוֹם הַנִּצְרָךְ לַתְּפִלִּין לֹא מִקְרֵי צֹרֶךְ תְּפִלִּין, לָכֵן הִתִּיר שָׁם בְּכִיס הַתְּפִלִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ ב׳ כִּיסִין זֶה תַּחַת זֶה, דְּמֻתָּר לְהַנִּיחַ הַתְּפִלִּין לְמַטָּה וּמָעוֹת בַּכִּיס שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ ע״ש: (ז) זִמְנָא. נ״ל דְּקָטָן שֶׁצָּר בּוֹ תְּפִלִּין אָסוּר. אֲבָל בְּדָבָר הַנֶּאֱסָר בְּהַזְמָנָה לְחוּד לֹא מִתְּסַר בְּהַזְמָנַת קָטָן, דְּקָטָן יֵשׁ לוֹ מַעֲשֶׂה וְאֵין לוֹ מַחֲשָׁבָה. וּפָשׁוּט דְּאֵין אָדָם אוֹסֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. וְאִם גָּנַב בֶּגֶד וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ כִּיס תְּפִלִּין, קָנְיָא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וַאֲסָרוֹ, מ״א: (ח) שָׁרֵי. וּבִסְתָם אָסוּר, א״כ לֹא יָפֶה עוֹשִׂים הַמְשַׁמְּשִׁין בְּשַׂק שֶׁל תְּפִלִּין

מִשְׁנָה בְרוּרָה

גָּנַב בֶּגֶד (יג) וַחֲתָכוֹ וְעָשָׂה מִמֶּנּוּ כִּיס, דְּאָז קַנְיֵהּ בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה וַאֲסָרוֹ. וְקָטָן שֶׁצָּר בָּהּ תְּפִלִּין בְּהַכִּיס, שֶׁהִזְמִינוֹ לְכָךְ, גַּם־כֵּן נֶאֱסַר, אֲבָל דָּבָר הַנֶּאֱסָר בְּהַזְמָנָה לְחוּד, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר, לֹא מִתְּסַר בְּהַזְמָנַת קָטָן, דְּקָטָן יֵשׁ לוֹ מַעֲשֶׂה וְאֵין לוֹ מַחֲשָׁבָה, אֲפִלּוּ גִּלּוּ מַחֲשַׁבְתָּם בְּדִבּוּרָם: **(יד) חַד זִמְנָא.** אַף שֶׁהָיָה רַק לְפִי שָׁעָה דְּהוּא דֶּרֶךְ עֲרַאי, כֵּיוָן שֶׁהָיָה בִּסְתָמָא, מְצָרְפִינָן הַמַּעֲשֶׂה לְהַהַזְמָנָה. אֲבָל (יד) אִם פֵּרֵשׁ בְּעֵת הַנָּחָה דְּהוּא עַל־מְנָת לְפַנּוֹתוֹ, שָׁרֵי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חֹל אַחַר־כָּךְ[22]. וְאִם עָשָׂה הַכִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין וְצָר בָּהּ תְּפִלִּין חֲדָא זִמְנָא אֲפִלּוּ (טו) עַל־מְנָת לְפַנּוֹתָן אַחַר־כָּךְ, אָסוּר לְמֵצַר בָּהּ זוּזֵי. וְהוּא הַדִּין אִם הָיָה כִּיס עָשׂוּי, וְהוֹסִיף בּוֹ אֵיזֶה דָּבָר לְצֹרֶךְ תְּפִלִּין לְנָאוֹתוֹ, הֲרֵי כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַכִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין, עַד שֶׁיִּטֹּל מַה שֶּׁחִדֵּשׁ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **(טו) אָסוּר.** לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ (טז) לְאַחַר שֶׁנִּתְקַלְקֵל וְאֵין רָאוּי עוֹד לִתְפִלִּין וְצָרִיךְ גְּנִיזָה[23]: **(טז) זוּזֵי.** וְכֵן שְׁאָר דָּבָר, אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קְדֻשָּׁה, כֹּל שֶׁהוּא לְמַטָּה מִתְּפִלִּין כְּגוֹן מְזוּזָה, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן לב סָעִיף ח, וְלֹא נָקַט זוּזֵי רַק מִשּׁוּם סֵיפָא. וּלְפִי זֶה אֵין לָתֵת סִדּוּר בְּכִיס שֶׁהָיָה מְיֻחָד מִתְּחִלָּה לִתְפִלִּין לְבַד; וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין לִמְחוֹת בָּזֶה, דְּכֵיוָן דִּרְגִילִין בָּזֶה הֲוֵי לֵהּ כְּאִלּוּ הִתְנוּ מִתְּחִלָּה, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף־קָטָן יא: **(יז) בְּכָל עִנְיָן.** אֲפִלּוּ (יז) עָשָׂה הַכִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין וְגַם צָר בָּהּ (יח) בִּקְבִיעוּת, שָׁרֵי[24], כֵּיוָן דְּהִתְנָה בְּעֵת עֲשִׂיָּה שֶׁיִּהְיֶה יוּכַל לְשַׁנּוֹת כְּשֶׁיִּרְצֶה, וּתְנַאי מַהֲנֵי (יט) לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֲפִלּוּ בְּעוֹדָן בִּקְדֻשָּׁתָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן קנד סָעִיף ח; אַךְ לְתַשְׁמִישׁ מְגֻנֶּה לֹא מַהֲנֵי תְּנַאי, וְהוּא הַדִּין אִם יִרְצֶה לִכְרֹךְ אֵיזֶה דָּבָר בָּרְצוּעָה הַקְּבוּעַ בַּתְּפִלִּין שֶׁעָלָיו דְּלֹא (כ) מַהֲנֵי, מִשּׁוּם בִּזּוּי מִצְוָה: **(יח) לְשֵׁם תְּפִלִּין.** הַיְנוּ הַפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין, וְהוּא הַדִּין עוֹר הַמְעֻבָּד לְהַבָּתִּים שֶׁל רֹאשׁ אוֹ (כא) שֶׁל יָד, וְאַף דְּאֵין חָקוּק עָלָיו הַשִּׁי״ן מִכָּל מָקוֹם גּוּף קְדֻשָּׁה מִקְרֵי, וְכָל־שֶׁכֵּן עוֹר הַמְעֻבָּד לְסֵפֶר־תּוֹרָה[25] אוֹ מְזוּזָה: **(יט) דִּבְרֵי חֹל.** אֲבָל לְהוֹרִידוֹ מִקְּדֻשָּׁתוֹ, כְּגוֹן לִכְתֹּב עָלָיו (כב) מְזוּזָה שֶׁקְּדֻשָּׁתָהּ קַלָּה מִתְּפִלִּין אוֹ (כג) שְׁאָר דִּבְרֵי־תוֹרָה, מֻתָּר אֲפִלּוּ עַל עוֹר שֶׁנִּתְעַבֵּד לְסֵפֶר־תּוֹרָה. וְגֵט (כד) הֲוֵי דָּבָר שֶׁל חֹל וְאָסוּר לְכָתְבוֹ עַל קְלָף הַמְעֻבָּד לְסֵפֶר־תּוֹרָה, אִם לֹא שֶׁהִתְנָה וּכְדִלְקַמָּן: **(כ) כִּי הַאי גַּוְנָא.** שֶׁהוּא עַל־יְדֵי מַעֲשֶׂה גָּמוּר, לְאַפּוּקֵי אִם הָיָה רַק הַזְמָנָה בְּדִבּוּר בְּעָלְמָא, אוֹ (כה) שֶׁהָיָה רַק תִּקּוּן הַקְּלָף[26] וְשִׂרְטוּטוֹ לִשְׁמָהּ[27]: **(כא) לְגוּף וְכוּ׳.** לְאַפּוּקֵי הַזְמָנָה לְתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, כְּגוֹן עֲשִׂיַּת כִּיס לִתְפִלִּין אוֹ (כו) עִבּוּד עוֹר לִרְצוּעוֹת שֶׁהוּא רַק תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, דְּמֻתָּר לְשַׁנּוֹתוֹ אֲפִלּוּ לְחֹל. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה שֶׁבֵּאַרְנוּ דְּשֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַדְּחָק יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּעִבּוּד עוֹר לִרְצוּעוֹת: **(כב) הַקְּדֻשָּׁה.** אֲבָל הַזְמָנָה לְגוּף הַמִּצְוָה, כְּגוֹן צִיצִית שׁוֹפָר לוּלָב סֻכָּה נֵר־חֲנֻכָּה, (כז) אֲפִלּוּ עֲשָׂאָן לְכָךְ לֹא מִתְּסְרֵי, דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא[28], וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תרלח סָעִיף א בְּהַגָּ״ה, וּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהוּ חֹל אַף בְּלִי תְּנַאי. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן כא וּלְקַמָּן בְּסִימָן קנד שֶׁיֵּשׁ עוֹד

בֵּאוּר הֲלָכָה

מַמָּשׁ בִּזְמַן אֶחָד, אֶלָּא וַדַּאי כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְאֶפְשָׁר עוֹד לוֹמַר, דְּאִם עָשָׂה כִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין וְאַחַר־כָּךְ צָרַר בָּהּ מָעוֹת וְאַחַר־כָּךְ צָרַר בָּהּ תְּפִלִּין, דְּאָסוּר לְמֵצַר בָּהּ זוּזֵי אַחַר־כָּךְ, כֵּיוָן דִּבְשָׁעָה שֶׁצָּר בָּהּ הַמָּעוֹת לֹא בִּטְּלָהּ בְּפֵרוּשׁ מֵהַהַזְמָנָה; וְאוּלַי דְּזֶהוּ חָשִׁיב כְּבִטּוּל בְּפֵרוּשׁ, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְדַע עוֹד דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַטּוּר דְּאִם עָשָׂה הַכִּיס לְשֵׁם תְּפִלִּין, אֲפִלּוּ בְּדַעַת אַחַר־כָּךְ עַל־מְנָת לְפַנּוֹתוֹ אָסוּר — הָרַ״ן בְּחִדּוּשָׁיו פֶּרֶק נִגְמַר הַדִּין [וְהוּבָא בְּחִדּוּשֵׁי רעק״א בְּיוֹרֶה־דֵעָה סִימָן שסד ע״ש] לֹא סְבִירָא לֵהּ כֵּן. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן אֵין לְהָקֵל לְמַעֲשֶׂה, דְּדִבְרֵי הַטּוּר־שֻׁלְחָן־עָרוּךְ שָׁם נוֹבְעַ מֵהָרַמְבַּ״ן בְּסֵפֶר תּוֹרַת־אָדָם. וְתִיק שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד, עַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים בְּסִימָן קנד שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּאֵין עָלָיו שֵׁם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, כִּי הַבַּיִת עַצְמוֹ אֵין עָלָיו רַק שֵׁם תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה דְּאֵין עָלָיו הַשִּׁי״ן. וּבְמָקוֹם אַחֵר בֵּאַרְתִּי בְּכַמָּה רְאָיוֹת דְּאֵינוֹ כֵן[29], וְגַם הַפְּרִי־מְגָדִים עַצְמוֹ כָּתַב שָׁם לְבַסּוֹף עַל זֶה וְצָרִיךְ עִיּוּן, וְגַם בְּסִימָן זֶה כָּתַב בְּעַצְמוֹ בְּאֵשֶׁל־אַבְרָהָם לְהֵפֶךְ; וְעוֹד, דְּלֹא לִשְׁתַּמִּיט אֶחָד מִן הַפּוֹסְקִים לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּהַאי דִּינָא דְּרַב חִסְדָּא דְּסוּדָר דְּאַזְמְנֵהּ לְמֵצַר בֵּהּ וְכוּ׳ אַיְרֵי דַּוְקָא בְּשֶׁל־רֹאשׁ; וְעוֹד, מִמְּקוֹמוֹ הוּא מֻכְרָע, בִּבְרָכוֹת כג ע״ב, דְּקַמֵּי הַגְּמָרָא שְׁתֵּי בְּרַיְתוֹת אַהֲדָדֵי בְּעִנְיָן זֶה, וְאִם־כֵּן לִשְׁנֵי דְּהָא בְּרַיְתָא דְּתַנְיָא "צוֹרֵר אָדָם תְּפִלָּיו עִם מְעוֹתָיו" אַיְרֵי בְּשֶׁל־יָד, וְאֵין לוֹמַר [כֵּן], דִּתְפִלָּיו מַשְׁמַע תַּרְוַיְהוּ. דְּאִי לָאו הָכִי לִתְנֵי תְּפִלָּה. אִם־כֵּן הֲרֵי מוּכָח לְהֶדְיָא דְּאָסוּר גַּם הַשֶּׁל־יָד, דְּהָא מְסַתְּמָא כְּאִידָךְ בְּרַיְתָא קָתָנֵי גַּם־כֵּן "לֹא יָצֹר אָדָם תְּפִלָּיו עִם מְעוֹתָיו", כְּדְמַשְׁמַע פְּשָׁטֵיהּ הַגְּמָרָא, עַיֵּן שָׁם. וּבְדוֹחַק יֵשׁ לוֹמַר דְּהָאִסּוּר הוּא מִשּׁוּם רְצוּעוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן הַקֶּשֶׁר שֶׁל יָד דִּלְדַעַת רַשִׁ״י הוּא גּוּף הַקְּדֻשָּׁה, אֲבָל אִם־כֵּן אֵיךְ יְתָרֵץ הַנִּמּוּקֵי־יוֹסֵף וְאִידָךְ פּוֹסְקִים דִּסְבִירֵי דְּלֹא כְּרַשִׁ״י, שְׁמַע מִנַּהּ דְּהַאי דִּינָא דְּרַב חִסְדָּא אַשֶּׁל־יָד נַמֵּי קָאֵי: * **אָסוּר לְמֵצַר בֵּהּ וְכוּ׳.** עַיֵּן בִּתְשׁוּבַת שַׁעַר־אֶפְרַיִם סִימָן כא שֶׁהֶעֱלָה דְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹדֵף עַל מְקוֹם הַנִּצְרָךְ לַתְּפִלִּין לֹא מִקְרֵי צֹרֶךְ תְּפִלִּין, לָכֵן הִתִּיר שָׁם בְּכִיס הַתְּפִלִּין שֶׁיֵּשׁ לוֹ ב׳ כִּיסִין זֶה תַּחַת זֶה דְּמֻתָּר לְהַנִּיחַ הַתְּפִלִּין לְמַטָּה וּמָעוֹת בַּכִּיס שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ. עַיֵּן שָׁם [בה״ט]: * **כִּי הַאי גַּוְנָא.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְרוּרָה. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מִשְׁכְּנוֹת־יַעֲקֹב סִימָן נה דְּהַדְּיוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה לִכְתִיבַת סְתָ״ם הֲרֵי גַּם־כֵּן הַזְמָנָה לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה, וְעָדִיף מִנַּהּ, וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְחֹל אִם לֹא הִתְנָה מֵעִקָּרָא. וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר מִשְׁנַת־אַבְרָהָם שֶׁהִשִּׂיג עָלָיו מֵהָא דְּיוֹרֶה־דֵעָה סִימָן רעד בְּשַׁ״ךְ וְט״ז שָׁם סְעִיף־קָטָן ב־ד־ה, עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת יֵשׁ לְעַיֵּן הַרְבֵּה בָּזֶה, דִּכְדִבְרָיו מַשְׁמַע בְּהָרַמְבַּ״ן בְּמִלְחָמוֹת פֶּרֶק קַמָּא דְּסֻכָּה, אַף דְּהָרַמְבַּ״ן עַצְמוֹ מֵקֵל שָׁם, הַיְנוּ טַעְמָא דְּאִיהוּ פָּלִיג עַל עִקַּר דִּין דְּהַזְמָנָה לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדִידָן. וְקֻשְׁיָתוֹ יֵשׁ לְיַשֵּׁב, דְּאֶפְשָׁר דְּשָׁם אַיְרֵי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּכִוּוּן לְשֵׁם סְתָ״ם[30], וְהַכְּתִיבָה גּוּפָא לֹא הֲוֵי כְּצָר בֵּהּ אַדַּעְתָּא דִּקְבִיעוּתָא, דְּאֶפְשָׁר דְּלֹא נִתְקַדֵּשׁ רַק הַדְּיוֹ דְּצָרִיךְ לְהַכְּתִיבָה וְשָׁם נִשְׁפַּךְ דְּיוֹ יָתֵר מֵהַצֹּרֶךְ עַל הָאוֹת, עַיֵּן שָׁם, וְדוּמְיָא דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁעַר־אֶפְרַיִם הַנַּ״ל. וְצָרִיךְ עִיּוּן. עַל־כֵּן יוֹתֵר טוֹב לְהַתְנוֹת מִתְּחִלָּה בְּעֵת עֲשִׂיַּת הַדְּיוֹ: * **לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ "אוֹ עִבּוּד עוֹר לִרְצוּעוֹת", הוּא מֵהַנִּמּוּקֵי־יוֹסֵף שֶׁהוּבָא בְּמָגֵן־אַבְרָהָם, וֶהֱבִיאוֹ הַצֶּמַח־צֶדֶק וְהָאֵלִיָּה רַבָּה לַהֲלָכָה. אָמְנָם יֵשׁ לְעַיֵּן קְצָת בָּזֶה, דְּהִנֵּה הַפְּרִי־מְגָדִים נִשְׁאַר לְבַסּוֹף בְּצָרִיךְ עִיּוּן עַל הַאי דְּצֶמַח־צֶדֶק, לְפִי דַּעַת רַשִׁ״י שֶׁסְּבִירָא לֵהּ דִּמְקוֹם הַקֶּשֶׁר שֶׁל הַדָּלֶ״ת וְיוּ״ד הוּא קְדֻשָּׁה עַצְמָהּ, נִמְצָא דְּהָעִבּוּד הוּא הַזְמָנָה לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה. אוּלָם רָאִיתִי בְּצֶמַח־צֶדֶק שֶׁרָמַז שָׁם לְעַיֵּן בְּתוֹסָפוֹת שָׁם בִּמְגִלָּה כ״ו ע״ב, כִּי בֶּאֱמֶת כִּמְעַט כָּל הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל רַשִׁ״י, וְהַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ גַּם־כֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן קלב סָתַם דְּלֹא כְוָתֵהּ. וְעוֹד נִרְאֶה לִי, דְּאֶפְשָׁר דַּאֲפִלּוּ לְדַעַת רַשִׁ״י דְּהַיּוּ״ד וְהַדָּלֶ״ת הֵם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, מִכָּל מָקוֹם כָּל־זְמַן שֶׁלֹּא נִקְשַׁר הָרְצוּעָה בְּהַקְּצִיצָה עֲדַיִן אֵין שֵׁם הַזְמָנָה עָלֶיהָ עַל־יְדֵי הָעִבּוּד, דְּלֹא דָּמֵי לְעִבּוּד שֶׁל הַקְּלָף, דְּהָתָם הָעִבּוּד הוּא הֲכָנָה שֶׁיִּכְתְּבוּ עָלֶיהָ, וּלְכָךְ תֵּכֶף מִשֶּׁנַּעֲשָׂה הָעִבּוּד הוּא הַזְמָנָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן דְּהָעִקָּר הוּא הַלְּבִישָׁה עַל רֹאשׁוֹ וְעַל יָדוֹ, וְהַקְּשִׁירָה שֶׁל הָרְצוּעָה בְּהַקְּצִיצָה הִיא הַזְמָנָה לְמִצְוָה זוֹ וְלֹא הָעִבּוּד, דַּאֲפִלּוּ אַחַר הָעִבּוּד עֲדַיִן אֵין עַל הָעוֹר שׁוּם שֵׁם רְצוּעָה, וַאֲפִלּוּ אַחַר שֶׁיִּתְחַתְּכֶנָּה לִרְצוּעוֹת עֲדַיִן אֵין הָרְצוּעָה מְזֻמֶּנֶת לְמִצְוָה עַד שֶׁיִּקְשְׁרֶנָּה בְּהַקְּצִיצָה, דְּאָז הִיא מְזֻמֶּנֶת לְגוּף הַקְּדֻשָּׁה דְּהַיְנוּ הַלְּבִישָׁה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַדֵּשׁ הַיּוּ״ד (וְהַשִּׁי״ן) [וְהַדָּלֶ״ת], כִּי פָּשׁוּט שֶׁעַל־יְדֵי הָעֲשִׂיָּה לְבַד לֹא נִתְקַדֵּשׁ עֲדַיִן הָאוֹתִיּוֹת. וּסְבָרָא זוֹ מַמָּשׁ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) פְּרִי־מְגָדִים: (יד) פְּרִי־מְגָדִים וְדֶרֶךְ־הַחַיִּים. וְעַיֵּן אֵלִיָּה רַבָּה, וְלִכְאוֹרָה פָּלִיג וְיֵשׁ לִדְחוֹת: (טו) מָגֵן־אַבְרָהָם: (טז) פְּרִי־מְגָדִים: (יז) (יח) מִסְּעִיף ב וּמִסִּימָן קנד סָעִיף ח: (יט) מָגֵן־אַבְרָהָם: (כ) שֻׁלְחָן־עָרוּךְ הַגְּרַ״ז: (כא) פְּרִי־מְגָדִים, וְכֵן הִרְבֵּיתִי עַל זֶה בִּרְאָיוֹת בְּבֵאוּר הֲלָכָה: (כב) פְּרִי־מְגָדִים: (כג) מִמָּה דְּרָצָה הָעֹלַת־שַׁבָּת לְהַתִּיר גֵּט מִשּׁוּם דְּיֵשׁ בּוֹ קְצָת קְדֻשָּׁה, דְּמֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם דְּיוּכַל לִלְמֹד מִמֶּנּוּ דִּינִים, עי״ש: (כד) ב״ח וּמָגֵן־אַבְרָהָם וְאֵלִיָּה רַבָּה, דְּלֹא כְּט״ז, עי״ש בְּאֵלִיָּה רַבָּה: (כה) עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א וּבְהִלְכוֹת סֵפֶר־תּוֹרָה בְּהָרֹא״ש: (כו) אֵלִיָּה רַבָּה וְצֶמַח־צֶדֶק: (כז) מָגֵן־אַבְרָהָם:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com
Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן מב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יד]

אֲבָל אִם פֵּרֵשׁ בְּעֵת הַנָּחָה דְּהוּא עַל־מְנָת לְפַנּוֹתוֹ, שָׁרֵי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חֹל אַחַר־כָּךְ[22].

22) ולגבי בית שייחדו לבית כנסת לזמן מסוים כגון עד שיעבור הרגל או היריד, כתב לקמן (סי' קנג ס"ק נא) שאין זו הזמנה, ומותר אפילו בזמן שייחדוהו לבית כנסת לנהוג בו מנהג של חול.

[משנ"ב ס"ק טו]

לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ לָאַחַר שֶׁנִּתְקַלְקֵל וְאֵין רָאוּי עוֹד לִתְפִלִּין וְצָרִיךְ גְּנִיזָה[23].

23) כוונתו, שאסור להוריד את הסודר אפילו לקדושה קלה, ויש לגונזו. וכן לענין ארון קודש שקבוע לעולם ונתישן ועשו ארון אחר, כתב לקמן (סי' קנד ס"ק לא) שאין להשתמש בארון הראשון לקדושה קלה, אלא יש לגונזו, ושלא כדעת הט"ז המובא בשער הציון שם (ס"ק כג), שעדיף להוריד חפץ של קדושה חמורה לקדושה קלה מאשר לגונזו, משום שבגניזה אין קדושה כלל.

ובביאור דעת החולקים על הט"ז, כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ד סי' מב), שאף הם מודים שגניזת החפץ חשובה כהורדה בקדושה יותר משימוש בחפץ לקדושה קלה, אלא שמ"מ עדיף לגונזו משום ששימוש בחפץ לקדושה קלה הוא גנאי לקדושה הראשונה. ובאופן אחר ביאר שם, שאף על פי שגניזה היא הפחתה בקדושה יותר משימוש לקדושה קלה, מ"מ עדיף לגונזו משום שבאופן דזה עדיין שמו עליו, מה שאין כן כשמורידו לקדושה קלה שמתבטל שמו מעליו.

[משנ"ב ס"ק יז]

וְגַם צַר בֵּהּ בִּקְבִיעוּת, שָׁרֵי[24].

24) וכיס שהזמינו מתחילת עשייתו להניח בו תפילין של רש"י ושל ר"ת, כתב לעיל (סי' לד ס"ק יח) שמותר להניחן בו.

[משנ"ב ס"ק יח]

וְכָל־שֶׁכֵּן עוֹר הַמְעֻבָּד לְסֵפֶר־תּוֹרָה[25].

25) ומטעם זה כתב לעיל (סי' לב ס"ק כו), שכשמכניס את העורות בסיד לעבדם, נכון שיאמר: 'אני מעבד עורות אלו לשם קדושת ספר תורה, ואני מתנה שלכשארצה אוכל לשנותו לכל דבר'.

[משנ"ב ס"ק כ]

אוֹ שֶׁהָיָה רַק תִּקּוּן הַקְּלָף[26].

26) וביאר בביה"ל לעיל (סי' לב ס"ח ד"ה בתחלת העבוד), שהכוונה למיחוי הקלף על ידי אבן הנקראת פימ"ס, וכיוצא בזה.

[משנ"ב שם]

וְשִׂרְטוּטוֹ לִשְׁמָהּ[27].

27) לגבי שירטוט התפילין, כתב בביה"ל לעיל (שם ס"ו ד"ה ויש אומרים) שאין צריך שיעשה לשמה. ורק לגבי שירטוט בספר תורה ובמזוזה כתב הביה"ל שם (ס"ח ד"ה בתחלת העבוד), שיש אחרונים הסוברים שצריך שיעשה לשמה.

ומה שכתב המשנ"ב ששירטוט לשמה אינו אוסר להשתמש בו לחול, כתב הגר"ח קניבסקי (מזוזות ביתך סי' רצ שעה"צ ס"ק ג) שיתכן והוא רק בשרטוט של תפילין, אבל שרטוט של מזוזה שהוא הלכה למשה מסיני ורבים מצריכים בו לשמה, הרי הוא נחשב כמעשה האוסר להשתמש בו לדברי חול.

[משנ"ב ס"ק כב]

אֲפִלּוּ עֲשָׂאָן לְכָךְ לֹא מִתְּסֵרֵי, דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא[28].

28) וכן לגבי אמירת דברים שבקדושה כנגד בית הכסא, כתב השו"ע לקמן (סי' פג ס"ב) שאם הזמינו לבית הכסא ועדיין לא השתמש בו מותר לקרוא כנגדו, וביאר המשנ"ב שם (ס"ק ח) שהזמנה לאו מילתא היא. וכתב בביה"ל שם (ד"ה הזמינו) שאין בכך חילוק בין הזמנה על ידי דיבור לבין הזמנה על ידי מעשה.

[ביה"ל ד"ה תפלין חד זמנא]

וּכְמָקוֹם אַחֵר בֵּאַרְתִּי בְּכַמָּה רְאָיוֹת דְּאֵינוֹ כֵן[29].

29) ובשעה"צ לקמן (סי' קנד ס"ק ז) כתב, שמלשון הברייתא (מגילה כו, ב) משמע שהשוותה דין תיק של תפילין של יד לדין הרצועות שהן תשמיש קדושה, ומשמע שהבית עצמו נחשב לעצם הקדושה.

[ביה"ל ד"ה כי]

דְּשָׁם אִיְרֵי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְּכִיוָן לְשֵׁם סְתָ"מ[30].

30) וכן כתב במשנ"ב לעיל (סי' לב ס"ק ח), שאין צריך לעשות את הדיו לשמה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com